

Gwennie Debergh, *Lof van het stof. Een geschiedenis van het AMVC-Letterenhuis*, Antwerpen, Meulenhoff-Manteau-AMVC-Letterenhuis, 2008, 351 pp., ill., ISBN 978 90 8542 165 8 | In 2008 vierde het AMVC-Letterenhuis zijn vijftiende verjaardag. De formele stichting van het Museum en Archief voor het Vlaamse Cultuurleven vond plaats op 7 januari 1933 toen de Antwerpse raad instemde met deze schepping en deze bestuurlijk verbond met de Stadsbibliotheek. De Stadsbibliotheek had al vanaf 1883, na het overlijden van Hendrik Conscience, verschillende memorabilia van hem in bewaring. Zo ontstond de vraag naar een ruimte waar dit soort voorwerpen als 'de hoed van Hiel' (Emmanuel Hiel) tentoongesteld konden worden. Het was Pol De Mont die al vóór 1914 pleitte voor een ruime opzet in de vorm van een museum en een archief gewijd aan alle voorvechters van de Vlaamse beweging. De Eerste Wereldoorlog vertraagde een en ander, maar midden jaren twintig geraakte door de activiteiten van Em. De Bom en Lode Baekelmans als bestuurders van de Stadsbibliotheek de zaak weer vlot. Schenkingen stroomden binnen en de Antwerpse burgemeester Frans Van Cauwelaert zette zich in

voor museum en archief. De collectionering moest wetenschappelijk worden aangepakt en dat maakte zelfs school. Het Letterkundig Museum in Den Haag kwam tot stand naar het voorbeeld van het AMVC. Toch duurde het nog tot 1933 voordat de behuizing aan de Minderbroedersrui en veel later ook aan de Minderbroedersstraat, gereed was en plechtig geopend kon worden op 5 november 1933. Een flinke activiteit volgde. Tentoonstellingen rond het werk van schrijvers en ordening van het archiefmateriaal en de verwerving ervan werden aangepakt. Belangrijk was de beslissing om de hele Vlaamse beweging als werk- en verzamelterrein te beschouwen en niet alleen de letterkunde. Dit al door Pol De Mont geopperde uitgangspunt leverde veel materiaal op, maar ook problemen als ruimtegebrek en personeelsgebrek om het materiaal te archiveren. De Tweede Wereldoorlog kwam het AMVC niet zonder schade door. Het gebouw en delen van de collecties raakten door het oorlogsgeweld ernstig beschadigd. Dat gold met name voor het gebouw. Het kostte G. Schmook als opvolger van Baekelmans heel wat tijd en energie om de zaken hersteld te krijgen. Tegelijk dwong de groeiende collectie tot een drastische aanpak van ordening en toegankelijk maken. Vooral onder E. Willekens en L. Simons werd er gewerkt aan wat uitmondde in een groot automatiserings- en digitaliseringsproces dat in de jaren negentig zou leiden tot www.agrippa.be, een digitaal project dat de collecties zeer toegankelijk maakte. Ondertussen voerden de directieuren een moeizame en soms harde strijd met het stadsbestuur om de financieringen rond te krijgen en de instelling voor soms wilde reorganisatieplannen te behoeden. Ten faveure van het stadsbestuur moet echter gezegd dat het een instelling van meer dan lokaal belang financieel in stand hield. De Belgische en later Vlaamse overheid betaalden niet mee, zoals inmiddels wel gebeurde met archieven als KADOC-K.U.Leuven (Leuven), AMSAB-

Instituut voor Sociale Geschiedenis (Gent), Liberaal Archief (Gent) en het ADVN (Antwerpen). Wel verzelfstandigde het stadsbestuur in 1998 het AMVC-Letterenhuis en koppelde het los van de Stadsbibliotheek. Het kreeg ook duidelijker de taak zich in het collectievormende beleid te concentreren op het terrein van de letteren en schone kunsten. Tegelijk leverde het Max Wildiersfonds van de Vlaamse overheid financiële steun voor bepaalde projecten. Een zaak die des te meer klemt omdat het – Gwennie Debergh geeft er voorbeelden van – de gewoonte wordt dat nabestaanden veel geld vragen voor over te dragen brieven, manuscripten en beeldmateriaal. In 2004 kreeg het AMVC-Letterenhuis een officiële erkenning van de Vlaamse overheid, hetgeen ook meer kansen bood op structurele geldstromen.

Een steun die meer dan terecht is, want eenieder die zich met de geschiedenis van de Vlaamse beweging bezighoudt, zal gebruik moeten maken van de collecties in het AMVC-Letterhuis.

Misschien zou het leesbaar geschreven boek nog wataan zeggingskracht gewonnen hebben als er wat harde cijfers over bezoekersaantallen, raadpleging van agrippa en dergelijke in verwerkt waren.

[Pieter van Hees]
